

med Grundloven og nu ogsaa med Valgloven. Denne sidste var vi muligvis kommet til at beskæftige os med alligevel, men nu er disse to Lovforslag paa een Gang lagte paa Tingets Bord. Mit Partis Stilling til Grundloven er den, at vi har krævet, at der ikke skulde ske andre Forandringer i denne end dem, der blev nødvendige for, at Sønderjyderne kunde blive repræsenteret i den danske Rigsdag. Dette Standpunkt har vi fastholdt og vil vi vedblive fastholde. Naar man derfor nu under Valglovsbehandlingen fra Regeringspartierne Side — jeg tænker her særlig paa den ærede Ordfører for Folketingsudvalget, det ærede 10de Medlem for Hovedstaden (Borbjerg) — har fremført de Betragtninger, at Valgloven og Grundloven var saa nøje knyttede sammen, at man ikke kunde forhandle den ene til Ende, uden at man samtidig var enig om, hvad der skulde staa i den anden, saa kan jeg aldeles ikke godkende disse Betragtninger. Grundloven er noget for sig selv. Hovedprincipperne i den, alt det, som har bærende Betydning, blev vi enige om i 1915, og det, der nu skal ind i Grundloven, er kun de Bestemmelser, som er nødvendige for at lukke op for Sønderjyderne. Valgloven maa derfor behandles ganske, som om der ingen Grundlovsforhandling fandt Sted i dette Øjeblik, den maa behandles ud fra det Synspunkt, at Grundlinierne for Valgloven er givne i den bestaaende Grundlov. Grundlaget for Valgloven ligger i øvrigt i Grundlovens § 32, der, foruden at slaa fast, at der skal være 140 Folketingsmænd, tillige udtaler i 2det og 3die Stykke: „Til Sikring af ligelig Repræsentation af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne bestemmer Valgloven Valgmaaden og de nærmere Regler for Valgrettens Udøvelse, herunder hvorvidt Forholdstalsvalgmaaden skal føres igennem i eller uden Forbindelse med Valg i Enkeltmandskredse. Ved Kredsinddeling skal der, foruden til Indbyggertal, tages Hensyn til Vælgertal og Befolkningsstæthed“. Det er denne Bestemmelse, der maa være det grundlæggende for de Forhandlinger, der skal finde Sted om en fremtidig Valglov. Den Gang, vi stod ved Grundlovsforhandlingerne i 1914—15, blev der fra vort Partis Side krævet, at man skulde have Forholdstalsvalg. Det var det eneste retfærdige, og det Valg, som fandt Sted i 1913, viste til fulde, i hvor høj Grad begrundet dette Krav var. Naar det kunde ske, som skete den Gang, at det daværende konservative Parti kun fik 7 Mandater for nogle

og firsindstyve Tusinde Stemmer, medens det radikale Parti med 3/4 af det samme Stemmetal fik 3—4 Gange saa mange Mandater, saa er Uretfærdigheden ved et saadant Valgsystem ganske indlysende. Det lykkedes ogsaa under disse Forhandlinger at forlade Enkeltmandssystemet, som havde sit Udtryk ved, at det ved den tidligere Grundlov var paabudt, at der skulde vælges een i hver Kreds af dem, der stillede sig til Valg. Enkeltmandskredssystemet har naturligvis haft sine Tilhængere og har det ogsaa den Dag i Dag. Man kan i og for sig godt forstaa, at der kan være noget, der binder den enkelte til Kredsen, ligesom at Kredsen kan have et Ønske om at have en bestemt Mand at holde sig til, men det er uforeneligt med en retfærdig og ligelig Repræsentation. Det er uforeneligt med Grundlovens Bud. Vi kan ikke mere vende tilbage til et saadant System, et System, der yderligere vil være forskubbet og gjort værre ved Omvalgssystemet. At løse Spørgsmaalet om Forholdstalsvalg, naar man ikke vilde opgive Enkeltmandskredsene, viste sig under Forhandlingerne den Gang, da dette Spørgsmaal stod for, at være vanskeligt, og naar man havnede i det Forslag, som i dette Øjeblik er gældende Lov, var det kun et Surrogat, man udfandt. Det var ikke, fordi man mente, at det var Idealet, man her var kommet til. Det var den daværende Folketingsmand for Københavns 6te Valgkreds, Etatsraad Hammerich, der fandt denne Løsning, og da der i Øjeblikket ingen bedre kunde findes, naar man ikke vilde forlade Enkeltmandskredsene, blev det gældende Lov. Fra vort Partis Side blev der krævet Forholdstalsvalg i Amtskredse, hvilket efter vor Mening vilde give et langt mere retfærdigt Resultat og opfylde flere af de andre Krav, man med Rette kunde stille til en Valglov. Da Valgloven af 28. April 1915 var til tredie Behandling i Landstinget, havde jeg den Ære at være Ordfører for mit Parti, og jeg udtalte da, at det, der her blev gjort, var et Forsøg, men jeg udtalte min store Tvivl om, at dette Forsøg vilde falde heldigt ud. Man gik paa Akkord med det Forholdstalsvalgssystem, man gik over til, og naar man gaar paa Akkord, faar man sjælden det, der tilkommer en, og det har man heller ikke faaet i dette Tilfælde. Jeg udtalte min Tvivl om, at Forsøget vilde lykkes, eller rettere sagt, jeg var ikke i Tvivl om, at det ikke vilde lykkes. Jeg udtalte derfor, at vi fra vort Partis Side forbeholdt os Ret til at ar-